

ZBORNIK
O STOTOJ OBLJETNICI
ŠUMARSTVA
JUGOISTOČNE SLAVONIJE

A

od DIT-a Vukovci

SIT SĐI Hrvatske. *Novy*

24. IV 1986. Predsjednik:

THE YUGOSLAV ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
REGIONAL RESEARCH CENTRE
VINKOVCI

A COLLECTION
OF ARTICLES ISSUED ON THE OCCASION
OF THE CENTENARY
OF SCIENTIFICALLY ORGANIZED FOREST ECONOMY
IN SOUTHEASTERN SLAVONIA

A

VINKOVCI - SLAVONSKI BROD

1974

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

CENTAR ZA ZNANSTVENI RAD
VINKOVCI

ZBORNIK

O STOTOJ OBLJETNICI
ZNANSTVENOG I ORGANIZIRANOG PRISTUPA
SUMARSTVU JUGOISTOČNE SLAVONIJE

A large, stylized, decorative letter 'A' in a black serif font, centered on the page. The letter has a thick, elegant stroke with a slight curve at the top and bottom.

VINKOVCI - SLAVONSKI BROD

1974

Urednički odbor

SLAVKO HORVATINOVIĆ	MARIJAN MATKOVIĆ
ĐURO LUŽAIĆ	DIONIZIJE ŠVAGELJ
MIRKO MALEZ	TEODOR VARIČAK
MIRKO VIDA KOVIĆ	

Urednici

MIRKO VIDA KOVIĆ	
SLAVKO HORVATINOVIĆ	DIONIZIJE ŠVAGELJ

Koordinatori tematike Zbornika

ROKO BENIĆ	DUŠAN KLEPAC
IVO DEKANIĆ	BRANKO KRALJIĆ
IVO HORVAT	ZLATKO VAJDA

Tajnik uredništva

IVAN ILIĆ

Pokrovitelj
stote obljetnice
znanstvenog i organiziranog pristupa šumarstvu
jugoistočne Slavonije

Predsjednik SFR Jugoslavije

JOSIP BROZ TITO

ŠUME SU NAŠE DRAGOCJENO NACIONALNO BOGATSTVO. ONE SU TO NE SAMO PO SVOJOJ NEPOSREDNOJ UNUTRAŠNJOJ VRIJEDNOSTI, KAO SIROVINSKA BAZA ZA POTREBE RAZNIH GRANA INDUSTRIJE, NEGO I PO ONOME ŠTO ONE POSREDNO ZNAČE, PRIJE SVEGA ZA ZDRAVLJE NAŠIH GRAĐANA, A ISTO TAKO I ZA RAZNE GRANE POLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI, ZA SPREČAVANJE EROZIJE I UREĐENJE BUJIČNIH PODRUČJA, ZA STVARANJE I ODRŽAVANJE POVOLJNIH KLIMATSKIH USLOVA ITD. O TOM BOGATSTVU NARODA TREBA SVI POZVANI FAKTORI I CITAVA ZAJEDNICA DA VODE STALNU I NAJVEĆU BRIGU.

Josip Broz Tito

UVODNA RIJEČ

Stota obljetnica uvijek je poseban događaj, a ako se radi o razvoju jedne privredne grane, onda je to ne samo velik događaj već i jedno od povijesnih dostignuća za jedan narod. Upravo takvu obljetnicu slavi sada šumarstvo jugoistočne Slavonije. Proteklo je upravo 100 godina od kada je, 3. I 1874. godine, započela rad tadanja Brodska imovna općina.

Da bi se ta obljetnica što dostojnije proslavila, odlučeno je da se izda zbornik radova u kojem će biti prikazano šumarstvo jugoistočne Slavonije u proteklom razdoblju, njegovo sadašnje stanje i perspektive njegova razvoja.

Već na početku razrade idejnog plana bilo nam je jasno da je to velik i složen zadatak. Zbog toga su se dogovorila rukovodstva šumarstva te regije – Šumsko gospodarstvo »Hrast« Vinkovci i Šumsko gospodarstvo SlavonSKI Brod –, da se taj zadatak povjeri Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti i njezinu Centru za znanstveni rad u Vinkovcima. Centar je u tome angažirao istaknute stručnjake, na prvom mjestu profesore i suradnike Šumarskog fakulteta u Zagrebu, ali i stručnjake iz operative i raznih drugih institucija.

Prikaz razvoja šumarstva jugoistočne Slavonije u proteklih 100 godina ima veliko značenje za povijest ne samo šumarstva već i naroda toga kraja, jer je šumarstvo uvijek bilo usko povezano sa životom naroda. Šumarstvo jugoistočne Slavonije uvijek je svojim djelovanjem utjecalo na razvoj šumarstva susjednih regija, pa i cijele zemlje. Šumarstvo je toga područja dobro poznato i izvan granica naše zemlje. To se osobito odnosi na gospodarenje slavonskim hrastovim šumama, o čemu ima mnogo napisa u svijetu. Mnogi istaknuti stručnjaci i znanstveni radnici iz inozemstva dolazili su u slavonske šume da ih upoznaju i da prenesu naša iskustva u svoje zemlje. S obzirom na vrlo vrijedne hrastove šume te regije, uvijek je postojala želja stranih stručnjaka da se slavonski hrast pokuša uzgajati i kod njih. Tako se danas radi pokusa, demonstracije i svoje ljepote slavonski hrast uzgaja na mnogim mjestima u Evropi. Budući da se do danas nije niti pokušalo prikazati razvoj šumarstva jugoistočne Slavonije u cijelosti, još je značajnije objavljivanje, na jednom mjestu, brojnih podataka i djelatnosti povezanih s tom našom

privrednom granom. Mnogi podaci, kad se ne bi objavili, pali bi u zaborav te bi kasnije bilo još i teže do njih doći, obraditi ih i objelodaniti.

Poslije drugoga svjetskog rata šumarstvo, kao i ostale privredne grane, razvijalo se svugdje u svijetu veoma intenzivno, pa i kod nas. U tom poslijeratnom razdoblju pojavljuju se mnogo češće nego prije nove ideje o gospodarenju i korišćenju šuma. Ekonomski razvoj naše zemlje iziskivao je posebne napore od našeg šumarstva, u čemu zauzima veoma značajno mjesto baš jugoistočna Slavonija sa svojim vrijednim šumskim fondom, kojeg zastupa na prvom mjestu slavonski hrast lužnjak. Tome je posljedica češća reorganizacija šumarstva toga kraja. Budući da dosadašnje organizacijske forme nisu nigdje u cijelosti objavljene, smatrali smo korisnim da to učinimo u povodu ovoga jubileja.

Zbornik ne bi bio cjelovit kada u njemu ne bi bile prikazane i perspektive razvoja šumarstva jugoistočne Slavonije. Razumljivo je da je budući razvoj usko povezan sa znanstvenim i tehnološkim dostignućima. Zbog toga su se u razradi te problematike nastojala prikazati dosadašnja dostignuća i na osnovi toga dati smjernice za budućnost. Šumarska operativna te regije uočila je važnost povezivanja znanosti i prakse te je zbog toga baš ona ne samo podržala već u mnogome i pripomogla da se ideja o osnutku Centra za znanstveni rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima ostvari. Razred za prirodne znanosti Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti preko Centra za znanstveni rad veoma aktivno pomaže razvoj istraživačke djelatnosti na području šumarstva te regije. Pokojni akademik Milan Anić bio je vrlo zainteresiran za rad na tom području. On je također, svojim radom i idejama, pripomogao realizaciji osnutka i rada Centra.

Možemo reći da je intenzivniji istraživački rad u području šumarstva te regije započeo poslije završetka prvoga svjetskog rata, dok se nakon oslobođenja, od 1945. godine, još više razvio. U tome radu zauzima posebno mjesto Šumarski fakultet u Zagrebu. Taj je fakultet odgojio brojne inženjere šumarstva koji potječu iz toga područja ili koji su svojim dugogodišnjim radom u tome kraju mnogo pridonijeli napretku šumarstva. S druge strane, jugoistočna Slavonija dala je Šumarskom fakultetu u Zagrebu pet profesora: dra Antuna Levakovića (umro 1955. godine), koji je započeo svoju nastavnu i znanstvenu karijeru još 1917. godine na tadašnjoj Šumarskoj akademiji, dra Zlatka Ujajdu, dra Roku Benića, dra Ivu Dekanića i dra Ivu Spaića.

Na kraju želimo istaknuti da se ni uz sva nastojanja nije moglo adekvatno obraditi pojedina područja uže i šire djelatnosti šumarstva, niti se ovim Zbornikom mogla obuhvatiti sva materija koja zadire u područje šumarstva jugoistočne Slavonije. Intenzivnijim radom na istraživanjima šumarske problematike te regije sigurno će se u budućnosti dopuniti praznine koje postoje u ovom Zborniku. Isto tako, nova istraživanja mnogo će pridonijeti daljem napretku šumarstva i cijele privrede, kao i kulture Slavonije.

INSTITUT ZA GOJILIŠTA POSREDOVANJE ZAPOSLENIH

I

UZGOJ ŠUMA

SADRŽAJ

I. UZGOJ SUMA

Ivo Dekanić

- Značajke uzgoja šuma jugoistočne Slavonije (Characteristics of forest cultivation in southeastern Slavonia) 11

Stjepan Bertović

- Regionalne klimatsko-vegetacijske značajke jugoistočne Slavonije (Regional climatic and vegetational characteristic of southeastern Slavonia) 43

Branimir Prpić

- Ekološko-biološke značajke šuma jugoistočne Slavonije (Ecological and biological characteristics of southeastern Slavonian forests) 65

Đuro Rauš

- Šumske fitocenoze i vegetacijska karta šuma jugoistočne Slavonije (Forest phytocoenoses and vegetational forest chart of southeastern Slavonia) 79

Mirko Viduković-Ante Krstinić

- Oplemenjivanje ekonomski važnijih vrsta šumskog drveća jugoistočne Slavonije (Improvement of the economically more important species of forest trees in southeastern Slavonia) 115

II. ISKORIŠĆIVANJE SUMA

Roko Benić

- Iskorišćivanje šuma na području istočne Slavonije i susjednih područja (Forest exploitation in southeastern Slavonia and the neighbouring regions) 137

Ninoslav Lovrić

- Dosadašnja izgradenost i perspektiva izgradnje mreže šumskih putova na području jugoistočne Slavonije (Existing and planned forest communication networks in southeastern Slavonia) 159

Drago Bedžula-Miroslav Slabak

- Razvoj mehanizacije šumskih radova na području istočne Slavonije - stanje danas i perspektive (The use of forest machinery in southeastern Slavonia) 185

III. ZAŠTITA ŠUMA

Milan Androić

- Ekološki i ekonomski aspekti zaštite slavonskih šuma (Ecological and economic aspects of forest protection in Slavonia) 203

Zlatko Vajda

- Uzročnici sušenja slavonskih šuma (The causes of drying of Slavonian forests) 221

Ivan Spaić

- Sadašnje zdravstveno stanje šuma na području jugoistočne Slavonije (The present state of health of forests in southeastern Slavonia) 239

Ivan Spaić

- Iz povijesti zaštite šuma na području jugoistočne Slavonije (From the history of forest protection in southeastern Slavonia) 255

IV. UREĐIVANJE ŠUMA

Tomo Lucarić

- Uređivanje šuma jugoistočne Slavonije (Forest management in southeastern Slavonia) 267

Dušan Klepac

- Jedna mogućnost brzog određivanja drvene mase na panju (A method of rapid determination of timber mass) 293

V. EKONOMIKA I ORGANIZACIJA

Pavle Uratarić

- Zapošljavanje i životne prilike radnika zaposlenih u šumama jugoistočne Slavonije (Employment of forest workers and their living conditions in southeastern Slavonia) 305

Andrija Nedić

- Organizacija šumarstva na području jugoistočne Slavonije u vrijeme Brodske imovne općine, Direkcije državnih šuma i danas (Forestry organization in southeastern Slavonia at the time of the Brod Property Commune and the Directorate of State Forests and today) 327

Matej Butković

- Ekonomsko stanje i uspješnost poslovanja na području jugoistočnih slavonskih šuma (The economic position and operative profitability of southeastern Slavonian forests) 345

Matej Butković

- Organizacija šumarstva jugoistočne Slavonije u razdoblju 1941-1969. (Organization of forest management in the period 1941-1969.) 361

Karlo Kožul

- Akumulativnost, investicije i perspektivni razvitak šumarstva jugoistočne Slavonije (The cumulative funds, investments and future prospects of the forest economy in southeastern Slavonia) 371

<i>Drago Andrašić</i>	
Lovstvo jugoistočne Slavonije (Hunting in southeastern Slavonia)	387
<i>Mirko Andrašek</i>	
Upravljanje i samoupravljanje u šumarstvu jugoistočne Slavonije 1874-1974. (Administrative and workers' management in forestry in southeastern Slavonia, 1874-1974)	411

VI. DRVNA INDUSTRIJA

<i>Stanko Bađun</i>	
Drvena industrija na području jugoistočne Slavonije (Timber industry in southeastern Slavonia)	467

VII. OPĆA PROBLEMATIKA

<i>Dragan Tonković</i>	
Osnutak, djelovanje i likvidacija Brodske imovne općine (The establishment, operation and dissolution of the Brod Property Commune)	491
<i>Tomo Lucarić</i>	
Osnutak, djelovanje i likvidacija uprave državnim šumama jugoistočne Slavonije u Vinkovcima (Establishment, activity and dissolution of the southeastern Slavonian Forest Authority at Vinkovci)	519
<i>Tomo Lucarić</i>	
Istaknuti šumari u šumarstvu jugoistočne Slavonije (Southeastern Slavonian foresters)	533
<i>Zdravko Krnić</i>	
Mjesto i uloga šuma u razvitku NOR-a u Slavoniji (The place and role of forests in the People's Liberation War in Slavonia)	555
<i>Slavko Horvatinović</i>	
Organizacijsko-kadrovsko stanje i poslovni rezultati u Šumskom gospodarstvu »Hrast« Vinkovci u 1972. godini (Organization, personnel and business results of the »Hrast« Forest Economy Organization of Vinkovci in 1972.)	571
<i>Đuro Lužaić</i>	
Organizacijsko-kadrovsko stanje i poslovni rezultati u Šumskom gospodarstvu SlavonSKI Brod u 1972. godini (Organization, personnel and business results of the Forest Economy Organization of SlavonSKI Brod in 1972)	649
<i>Đuro Rauš</i>	
Prilog bibliografskom pregledu radova o šumarstvu jugoistočne Slavonije (A contribution to a bibliographical survey concerning southeastern Slavonian forestry and forest economy)	693